

Meänkielisestä revitaliseerinkitöistä

Ko praatithaan revitaliseerinkistä niin usseimiten meinathan kielistä revitaliseerinkistä. Se oon prosessi ette ottaa takashiin kielen joka oon kaonu elikkä katoamassa. Eihään se kuulutta niin hankalalta!

Mutta se oon kuitenkin homma joka vaati monia toimia yhtä aikaa. Sitä häätyy muun muassa nostaa kielen staattyyksen, tehä kielenuoltotyötä ja tehä näkyväksi kielen. Ja tätä työtä ei saata minuriteetit tehä aivan omila voimila. Siiheen vaaitaan rahhaa, voimaa, innostusta, tiolisuutta ja rohkeutta ja tämä oon pitkänaijan työ. Tässä työssä häätyy kansa kattoo niin taa ko etheen päin.

Mutta minkäslaista revitaliseerinkityötä meänkielessä tehään tällä hetkelä?

Joo täälä oon monela kantila revitaliseerinkitöitä käynnissä ja monet ihmiset tekevät aivan fantastista hommaa.

Täälä oon esimerkiksi tullu käynthiin semmonen niin sanottu tottuuskomisuuni (sanningskommission) Tornionlaaksolaisile. Se oon Birgitta Rantatalo Korpilompolosta joka oon projektijohtaja ja se oon STR-T:n ja

Met Nuoret jotka tekevät työtä yhdessä. Projekthiin oon valtio myöntäny 400 000 kruunua ja se tehään syksynä 2018 ja valmistuu maaliskuussa 2019. Luulajan hiippakunta oon kansa myöntäny 50 000 kruunua projekthiin. Birgitta Rantatalo oon harjaintunu tekheen projektitöitä ja hään oon vetäny usseita projektia jo ennenki niinku revitaliseerinkiprojektin paikan- ja luononnimistä ja talonpaikoitten nimistä ja hään oon kansa tehny digitaalisen sanakirjan meänkielelä. Hällä oon siis paljon kokemuksia meänkielentyöstä.

Tottuuskomisuunutyön tärkeä tehtävä oon ette koota sisäle ihmisitten kokemuksia, ette niin moni ko tahansa saapi kertoa heän tarinat, heän laila ja heän näkökulmasta. Tämä oon tärkeä osa tornionlaaksolaisitten sovin-toprosessistä ja se oon tärkeätä ette valtio ottaa vastuuen niistä pahanilkisyksistä mitä se oon tehny Tornionlaaksolaisia vasten. Semmonen saattaa etistää työtä ette ottaa takashiin Tornionlaaksolaisitten kieltä, kultuuria ja histuuriata. STR-T:n vaatimus oon-

ki ette laitethaan tottuus- ja sovintokomisuu- ni jollako oon tarkotuksena ette päästä ”tun- nustuksesta omavalthaan” (från erkännande till egenmakt).

Curt Persson oon tutkia histuuriassa Luu- lajan Teknisellä Yniversiteetilä ja hään oon tehny esitutkinon 1800–1900-luvun raasi- piulookisista mittauksista. Esitutkinon nimi oon ”Då var jag som en fånge”. Silloin mie olin ko fanki, ja se oon ollu saatavissa loka- kuusta lähtien. Birgitalla oon ollu kontaktia Curt Perssonin kansa ja hään oon kohanu ja kohtaa informattia ja kokoaa tipsiä kunka tämä tottuusprojekti panhaan ylös.

Meänraatio tekkee aivan erinomasta, ra- jatonta ja ihmisläheistä raatiota meänkie- lelä niin nuoremille ko vanhemille, TV ja UR, (Koulutusraatio) samahaanlaihiin. Täs- sä ei tietenkään mene kaikkia mainita, mie otan vain jonku ohjelman esimerkiksi niinku **Poddilainen** joka oon uusi TV poddi joka pelathan sisäle Tornionlaaksossa ja jossako oon nuoria ihmisiä Pajalasta ja Mataringistä matkassa.

Ohjelmassa met saama esmerkiksi kohata kolme nuorta ryhmää jotka praativat heän arkipäivästä. Korpilompolonryhmää met saama kohata karasissa jossako net päänäns viettävät aikansa, net oon nuoret jotka rakas- tavat heän kyllää, kovvaa vauhtia ja vaimoja mutta jotka inhoavat huuhmeita.

Toinen ryhmä oon kariäärivaimot Mata- ringistä ja met saama kohata semmosia jotka kaipaavat kotia mutta jotka kansa halvaavat tehä kariääriä. Ja vaimot halvaavat tehä kariäärin justhiins Mataringissä jossako oon passelin kova vauhti. Siis ei niinku isossa kau- punkissa mutta ei paikassa jossako oon aivan kuolettakhaan.

Kolmas ryhmä oon nuoret mammat jok- ka met saama kohata yhen mamman soffassa. Net tykkäävät ette se oon aivan oikein ette tulla mammaksi nuorena vaikka niin moni muu yhtheiskunnassa tykkää ette sitä häätys

laittaa ittelens koulutuksen, hyvän työn ja vaikka reisata ympäri mailmaa.

Meänkielisiä kirjoja annethaan ulos syr- jää myöten. Esimerkiksi oon Tottekirjat vasta tulheet ulos Mona Mörtlundin käänöksennä. Mona oon runoilia Kangosesta ja oon kään- täny kuus Totte ja Emma kirjaa meänkielek- si. Sitä paittia hään oon kääntäny kymmensii Pino-ohjelmia UR:ile.

Met nuoret antavat ulos kokohnaisen meänkielisen kielipaketin jossako vanhee- mat saavat tipsia kunka helpotta meänkielen käyttämistä. Siinä kielipaketiassa oon kansa informasuunia monikielisyystä ja sinun oi- keuksista kielisennä minuriteettinä.

Sanakirjoja tullee tuon tuostaki niin digi- taalaisia ko paperimuotossa ja pittääpä vielä mainita uutta virsikirjaa joka otethiin virk- haan ensimmäisen adventin pyhänä. Se oon Ruottin Kirkko ja Luulana Hiippakunta joka oon antanu ulos 120 virttä jotka oon käänetty meänkiehleen ette sopia eri Juma- lanpalvelhuin ja Kirkkovuen pyhäpäihviin. Virsikirjassa oon seittemän eri kääntäijää ollu matkassa ja sen oon ottanu kaheksan vuotta ette valmistaa. Ruottin kirkko oon käsittä- ny kunka tähelistä se oon ette oon Raama- tun tekstit ja virsikirjat kansan omala kielelä. Se nostaa kielen staattystä ja koskettaa rohki ihmisiä

Revitaliseerinkityö ei siis ole työ aivan jol- lekki yksityisele elikkä vain jollekki yksityise- le järjestölle, siiheen vaaitaan koko yhtheis- kuntaa matkhaan ja tuntuu ette nyt justhiins oon innostus kova meänkielen revitaliseerin- khiin.

Inga-Britt Uusitalo